

Теоретико-методичне обґрунтування створення нових спеціальностей вищої освіти в контексті сталого розвитку територій

Бобровська Олена, Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Розглянута гостра проблема підвищення ступеня ідентифікації знань і навичок, які опановують випускники ВНЗ, відповідно до потреб майбутніх сфер і посад професійної діяльності. Узагальнено, доповнено і обґрунтовано теоретичні і методичні засади розробки освітньої програми підготовки фахівців із вищою освітою для створення умов реалізації функцій і завдань публічного управління та адміністрування процесами сталого розвитку територій. Сформульовано теоретико-методичні засади підходу до вирішення існуючої проблеми на прикладі підготовки фахівців управління процесами розвитку в публічному управлінні і адмініструванні територій.

Відмічені невирішені питання політики вищої професійної освіти, які спостерігаються в системі підготовки фахівців при розробці освітніх і робочих програм, через відсутність їх достатнього зв'язку зі сферами майбутньої професійної діяльності та їх трансформаціями.

Показана відсутність належної уваги ВНЗ до своєчасного відкриття нових спеціальностей (спеціалізацій) в частині підготовки фахівців для виконання функцій і завдань процесів сталого розвитку територій країни.

Як первісний інструмент обґрунтування зроблених пропозицій розроблено знаннєво-компетентні моделі підготовки фахівців і запропонована структура моделі змісту діяльності фахівця публічного управління та адміністрування з управління процесами сталого розвитку та моделі освіти зі сталого розвитку фахівців з публічного управління та адміністрування за напрямом управління процесами сталого розвитку територій.

Визначено зміст і послідовність дослідження складових дисциплін для формування освітніх програм і процесу ідентифікації знань і навичок управління в компетенції фахівців. Використання пропозицій суттєво підвищить швидкість оновлення освітніх програм і своєчасно відкриє практики орієнтованих спеціальностей випускників ВНЗ.

Ключові слова: процеси сталого розвитку; управління процесами розвитку; публічне управління та адміністрування; знаннєва модель; освітня програма з управління процесами розвитку

Theoretical and methodological justification for the creation of new higher education specialties in the context of sustainable territories' development

Bobrovska Olena, Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

The acute problem of increasing the degree of identification of knowledge and skills that graduates of higher educational institutions acquire in accordance with the needs of future fields and positions of professional activity is considered. The theoretical and methodological foundations of an educational program development for training specialists with higher education are summarized, supplemented and substantiated in order to create conditions for the implementation of the functions and tasks of public management and administration of the processes of territories' sustainable development. The theoretical and methodological foundations of the approach to solving the existing problem are formulated on the example of training management professionals through the development processes in public administration and territory administration.

Noted unresolved policy issues of higher professional education, observed in the system of specialists training in the development of educational and work programs, due to the lack of their sufficient connection with the areas of future professional activity and their transformations.

The lack of universities' due attention to the timely opening of new specialties (specializations) in terms of specialists training to perform the functions and tasks of the sustainable development processes of the country's territories is shown.

As the initial tool of the substantiation of the made proposals, were developed the knowledgeable competency models of specialists training and was proposed the structure of the content model of the

public management and administration specialist on sustainable development processes and educational models on sustainable development for public management and administration specialists in the direction of managing the sustainable development processes of territories.

The content and sequence of constituent disciplines research for the formation of educational programs and the process of knowledge and management skills identification in the competence of specialists has been determined. The use of proposals will significantly increase the speed of updating educational programs and in a timely manner will open practice-oriented specialties of university graduates.

Keywords: *processes of sustainable development; management of development processes; public management and administration; knowledgeable model; educational program on management of development processes*

Теоретико-методическое обоснование создания новых специальностей высшего образования в контексте устойчивого развития территорий

Бобровская Елена, Днепропетровский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины

Рассмотрена острая проблема повышения степени идентификации знаний и навыков, которыми овладевают выпускники вузов в соответствии с потребностями будущих сфер и должностей профессиональной деятельности. Обобщены, дополнены и обоснованы теоретические и методические основы разработки образовательной программы подготовки специалистов с высшим образованием для создания условий реализации функций и задач публичного управления и администрирования процессами устойчивого развития территорий. Сформулированы теоретико-методические основы подхода к решению существующей проблемы на примере подготовки специалистов управления процессами развития в публичном управлении и администрировании территорий.

Отмеченные нерешенные вопросы политики высшего профессионального образования, наблюдаемые в системе подготовки специалистов при разработке образовательных и рабочих программ, из-за отсутствия их достаточного связи со сферами будущей профессиональной деятельности и их трансформациями.

Показано отсутствие должного внимания вузов к своевременному открытию новых специальностей (специализаций) в части подготовки специалистов для выполнения функций и задач процессов устойчивого развития территорий страны.

Как первоначальный инструмент обоснования сделанных предложений разработаны знаниево-компетентностные модели подготовки специалистов и предложена структура модели содержания деятельности специалиста публичного управления и администрирования по управлению процессами устойчивого развития и модели образования по устойчивому развитию для специалистов публично-го управления и администрирования по направлению управления процессами устойчивого развития территорий.

Определено содержание и последовательность исследования составляющих дисциплин для формирования образовательных программ и процесса идентификации знаний и навыков управления в компетенции специалистов. Использование предложений существенно повысит скорость обновления образовательных программ и своевременно откроет практики ориентированных специальностей выпускников вузов.

Ключевые слова: *процессы устойчивого развития; управления процессами развития; публичное управление и администрирование; знаниевая модель; образовательная программа по управлению процессами развития*

Постановка проблеми.

В умовах переходу суспільства до сталого розвитку відбуваються суттєві зміни в меті, завданнях діяльності і підходах до вибору шляхів і напрямів розвитку. Досягнутий держслужбовцями рівень компетенцій потребує постійного розширення знань, опанування нових навичок та їх реалізації у сферах здійснюваної діяльності. Особливо актуальним це питання стало для територіальних громад під

час вирішення проблем управління процесами сталого розвитку. Це об'єктивує потребу підготовки фахівців нової генерації, які будуть мати високий рівень професійної компетенції з питань управління розвитком, уміти гнучко реагувати на виклики внутрішнього і зовнішнього середовища, будуть здатними до формування нової системи орієнтирів та моделей поведінки територіальних спільнот, влади і бізнесу. Зазначене актуалізує питання найшвидшого забезпечення органів влади

фахівцями з управління сталістю процесів розвитку на рівні територіальних громад.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання професійної освіти майбутніх фахівців були предметом вивчення багатьох науковців. Філософією освіти займалися: В. Андрущенко, Г. Васянович, І. Зязюн, В. Кремень; напрямками застосування інформаційно-комунікативних технологій – В. Гуревич, М. Кадемія, А. Литвин, О. Романішена, М. Шерман; проблемами навчання професійно орієнтованих дисциплін – В. Демченко, Г. Дутко, О. Коваленко, Л. Руденко та ін. [2; 4; 5]. Формуванню освітньої політики для сталого розвитку суспільства присвячені праці В. Боголюбова, Т. Білявського, О. Бондаря, Л. Загвойська, М. Касимова, О. Красівського, М. Моїсеева, С. Серьогіна, Н. Липовської, Л. Мельника, Т. Шакірова, В. Шатохи, В. Шевчука, А. Урсул та ін. [2; 3; 5; 27]. При цьому в працях багатьох науковців підкреслюється недостатній рівень обґрунтованості як змісту, так і форми й методів формування освітньої політики в Україні [4; 7; 14]. Для вирішення проблем сталого розвитку територій значний внесок зробили вчені Б. Буркинський, І. Бистряков, Т. Галушкіна, З. Герасимчук, С. Дорогунцов, Б. Данилишин, М. Долішній, М. Згуровський, Б. Патон, В. Степанов та ін. [1]. Однак практична методологія виконання завдань управління процесами сталого розвитку і підготовки фахівців публічного управління та адміністрування (ПУА) в місцевому самоврядуванні ще й досі потребує подальших досліджень.

Мета статті – розкрити теоретичний і методичний підходи до визначення і синтезу різних систем теоретичних і практичних знань для імплементації їх в освітні і робочі програми підготовки фахівців з вищою освітою з нової спеціальності (спеціалізації) в напрямі сталого розвитку територій.

Виклад основного матеріалу. Сьогоднішній стан управління сталим розвитком в ПУА на місцевому рівні поки не можна вважати задовільним. У змісті діяльності ОМС територій чітко не визначені завдання і функції щодо управління сталим розвитком, а в посадових інструкціях відсутні вимоги до володіння фахівцями знань з управління сталим розвитком. Отже, рішення, які

приймаються, недостатньо обґрунтовуються аналітичними розрахунками.

Незважаючи на надання достатніх загальнонаукових компетенцій у галузі ПУА, випускники вузів не мають обізнаності з методології управління і вирішення практичних проблем сталого розвитку на місцевому рівні, а тому не готові до виконання управлінських та виробничих функцій щодо його забезпечення і підтримки.

У рекомендаціях ЄЕК ООН стосовно освіти для сталого розвитку підкреслюється, що до проблем належать: «нестача задовільних навчально-методичних матеріалів, недовикористання можливостей вищої освіти і науково-дослідних інститутів, нестача кваліфікованих педагогів і недостатня інформованість, а також недостатній розвиток міжвідомчого і багатостороннього співробітництва з питань освіти сталого розвитку» [25].

У стратегіях сталого розвитку зарубіжних країн визначаються принципи політики освіти, пріоритетні напрями діяльності, наголошується необхідність використання гнучкого, міждисциплінарного підходу до узагальнення знань з вивчення проблеми сталого розвитку та інші елементи системної методології підготовки інженерів. На жаль, у системі підготовки фахівців з ПУА в місцевому самоврядуванні цей позитивний досвід поки використовується недостатньо.

Стає очевидним, що наразі у ВНЗ, які готують фахівців з ПУА, украй необхідним є започаткування нових освітніх програм для вирішення питань з управління сталим розвитком територій. Ці програми здатні надати вичерпні знання про методи, технології і механізми управління процесами розвитку з охопленням економічного, екологічного і соціального складників, «меж» допустимого втручання в природу і сприяти набуттю належних навичок управління процесами розвитку на низовому рівні.

Суттєва увага до організації системи освіти зі сталого розвитку приділена в Україні лише в галузі інженерної освіти для промисловості. В її організації використаний європейський досвід підготовки інженерів для конструювання і реалізації технічних засобів, технологій і процесів, що інтегрують і збалансовують інноваційні можливості подальшого розвитку суспільного виробництва в гармонії з природо-

дою [4; 11]. Використовується досвід Бельгії, Великобританії, Іспанії і Швеції, де освіта проголошена фундаментом моделі успішної реалізації сталого розвитку [6].

У стандарті вищої освіти МОН України (Київ 2016) другого рівня вищої освіти «магістр» у галузі знань «Управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» із 15 спеціальних (фахових, предметних) компетентностей тільки одна спрямована на розвиток, а саме: здатність визначати показники сталого розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях [30, с. 5]. Однак тільки їх опанування навіть частково не забезпечить вирішення проблеми управління формуванням і реалізацією процесів розвитку. Необхідним стає потужне кадрове забезпечення практичної реалізації стратегічних і поточних цілей діяльності.

Упровадження ідеї сталого розвитку і необхідність управління цими процесами у всіх сферах життєдіяльності територіальних громад має ґрунтуватися на розширенні функцій, завдань і повноважень органів місцевої влади відповідно до матеріально-сировинного, людського, екологічного, інфраструктурного і фінансового потенціалу, а також нової організаційно-територіальної основи їх діяльності. Розвивати і просувати ідеї сталості і збалансованості розвитку повинна система освіти, надаючи вичерпні знання про це надзвичайно складне явище, визначаючи потреби суспільства в структурі знань, їх змісті, методах і способах опанування знань і набуття компетенцій щодо їх реалізації. Однак підготовку таких фахівців, як ми зазначали вище, не можна вважати налагодженою.

Провідним вищим навчальним закладам України з підготовки і перепідготовки фахівців з ПУА є Національна академія державного управління при Президентіві України та її регіональні інститути – ДРІДУ НАДУ, ХарРІДУ НАДУ, ОРІДУ НАДУ, ЛРІДУ НАДУ. За спеціальністю «ПУА» освіта майбутнім фахівцям у Національній академії державного управління при Президентіві України надається відповідно до освітньої програми, у тому числі за обов'язковими компонентами: «Публічна політика», «Глобалізація та політика національної безпеки», «Управ-

ління змінами», «Економічне врядування та публічні фінанси», «Регіональне управління та місцеве самоврядування», «Право в публічному управлінні», «Інституціональне забезпечення публічної влади», «Стратегічне управління», «Соціальна та гуманітарна політика», «Інформаційна політика та цифрові технології», «Парламентаризм». Має місце і широкий вибірковий компонент навчання за такими напрямками: «Управління проектами і програмами в публічній сфері», «Управління персоналом в органах публічної влади», «Публічне управління в економічній сфері», «Управління економічним розвитком організацій публічного сектору», «Політичні інститути та процеси», «Публічна політика у сфері соціального і гуманітарного розвитку», «Публічне управління у сфері освіти», «Управління у сфері охорони здоров'я», «Нормопроектувальна та правореалізаційна діяльність у публічному управлінні», «Публічно-управлінська діяльність в правовій державі», «Управління регіональним розвитком», «Управління містом», «Міське самоврядування», «Публічне управління у сфері національної безпеки», «Європейська інтеграція», «Інформаційно-комунікативна діяльність у публічному управлінні», «Цифрове врядування», «Публічна політика та публічне управління», «Взаємодія держави, бізнесу та громадянського суспільства», «Парламентаризм у публічному управлінні», «Політичний менеджмент», «Мовнокомунікативна діяльність у публічному управлінні», «Багаторівневе врядування» [31].

Однак незважаючи на широку розгалуженість професійного навчання і опанування знань із системи ПУА, багатоманіття напрямів і освітніх компонент, цільова підготовка фахівців з управління процесами сталого розвитку територій як самостійного напрямку освіти майже не сформована, як у самій академії, так і в регіональних інститутах, хоча окремі дисципліни в цьому напрямі викладаються. Аналогічна картина спостерігається і у ВНЗ України, які нещодавно зазнавали спеціальність ПУА.

Концептуалізація перебудови вищої освіти в Україні здійснюється відповідно до європейських стандартів і за допомогою запровадження компетентнісного підходу.

До загальноприйнятих складників інтегрованого поняття «компетентність» належать загальнонаукові, спеціальні й інтегровані компетенції і вміння. Крім того, компетенції державних службовців повинні включати суспільно-політичні й соціально-культурні компоненти, показники розвинутості внутрішнього духовного світу, багатоманіття людських якостей і культури діяльності, особливі навички, спосіб мислення і розуміння великої відповідальності перед суспільством.

Перший крок ідентифікації і врахування вимог і потреб майбутньої діяльності до фахівців у сфері ПУА здійснюється у ВНЗ. Для цього інформація, як правило, систематизується за сферами і змістом предметної діяльності, переліком наукових знань і методологією організації навчальних процесів, що являє собою складне завдання. Його вирішення надає можливість сформувати й обґрунтувати освітні програми підготовки фахівців відповідного напрямку, створюючи для них наукове, теоретико-прикладне, інформаційно-аналітичне підґрунтя розробки програми інноваційного і стратегічно-цільового характеру. Урахування якомога більшої кількості складників дозволить узгодити знання і навички, набуті у ВНЗ, із сьогоdnішніми вимогами об'єктів і сфер майбутньої діяльності.

Науковці, досліджуючи складні явища,

широко використовують моделювання, яке дозволяє визначити як найбільш загальні, так і специфічні властивості систем, їх структуру, технології побудови, механізми управління тощо. Тому цей метод доцільно використовувати і при проектуванні процесів навчання у ВНЗ.

Побудова моделі майбутньої діяльності фахівця повинна базуватися на вимогах до конкретних напрямів діяльності і спеціалізацій, а також на низці підходів, а саме: змістовно-діяльнісному, компетентнісному, професіографічному, професійно-кваліфікаційному, кількісному та інших, за допомогою яких можливо найбільш широко описати майбутню діяльність з позиції її структурних компонентів, взаємозв'язків, рівнів ієрархії, співвіднести їх із змістом освіти і з'ясувати, чи зорієнтована підготовка фахівців не тільки на потреби сьогоdnення, а й на перспективи майбутнього. Для упорядкування і конкретизації дій можна також запропонувати модель змісту і структури майбутньої діяльності у сфері ПУА, яку слід використовувати для побудови стратегічно спрямованої знанневої моделі фахівця з метою визначення відповідності майбутніх компетенцій, яких набувають випускники ВНЗ за період їх навчання змісту діяльності у сферах їх реалізації з огляду на майбутні трансформації (рис. 1).

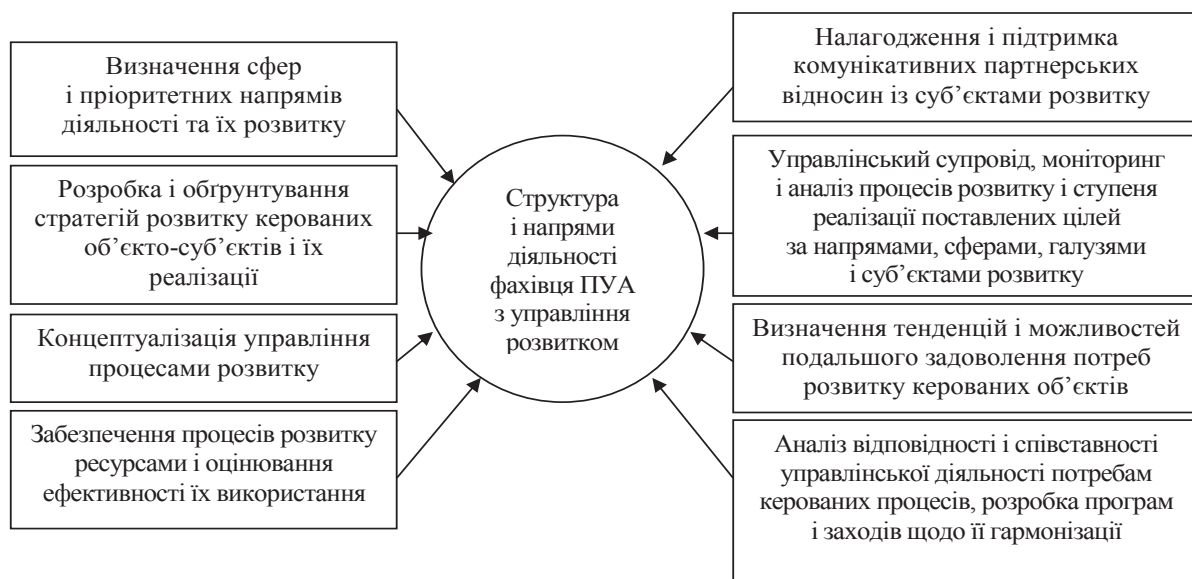

Рис. 1. Узагальнена структура моделі змісту діяльності фахівця ПУА з управління процесами сталого розвитку

До основних сфер діяльності в місцевому самоврядуванні як форми публічної влади територіальних громад, що здійснюється ними самостійно через міські ради та їх виконавчі органи, згідно з Конституцією України [28], Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [29], в яких передбачаються повноваження випускників спеціальності ПУА з управління процесами розвитку, належать:

– у сфері соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку відповідних територій; освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту; соціального захисту населення; регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;

– у галузі бюджету, фінансів і цін; житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку; будівництва; зовнішньоекономічної діяльності; оборонної роботи;

– щодо управління комунальною власністю та вирішення питань адміністративно-територіального устрою; забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян та ін.

Кожна із перерахованих сфер і видів діяльності передбачає виконання державними службовцями низки виробничих функцій і завдань відповідно до посади та посадових інструкцій та потребує відповідного рівня і якості компетенцій їх виконавців.

Велику увагу слід приділити змісту майбутньої діяльності, задля якої визначаються посади, категорії і потрібна кваліфікація працівників у системі ПУА, а також ресурсному забезпеченню цієї діяльності. У складі суб'єктів управління слід розглядати керівників вищого управління і адміністрування, керівників департаментів і управлінь, керівників структурних підрозділів, фахівців різних категорій і спеціальностей (аналітиків, фахівців з інформаційних технологій, економістів, фінансистів, дослідників, менеджерів проектів та ін.).

Знаннєву модель фахівця з управління процесами розвитку в органах ПУА територіальних громад, ідентифіковану до моделі змісту, видів і структури діяльності (див. рис. 1), слід подати як відображення сукупності необхідної інформації стосовно змісту, завдань

і функцій управління, видів, обсягів і структури загальнонаукових базових, професійно спрямованих знань і практичних діяльнісних навичок, якими повинні оволодіти організатори, керівники і учасники спільної діяльності, спрямованої на розвиток громад.

Ураховуючи, що дисципліни освітніх і робочих програм у навчальному процесі підготовки фахівців безпосередньо пов'язані між собою освітніми технологіями, для кожного рівня управління і категорії фахівців при розробці навчальних планів доцільно будувати окремі знаннєві моделі.

Компетенції, які слід набути після вивчення кожної дисципліни, згодом будуть об'єднані в інтегровані загальні і спеціальні компетенції. Для аналізу їх слід спочатку систематизувати за групами: навчальні, базові, професійні, цільові, що дозволить використовувати спрощений метод розробки навчальних планів, зокрема послідовність викладання дисциплін, яка повинна спиратися на зв'язок між ними. Назва і вступ до кожної дисципліни повинні продовжувати розвивати ідеї і методи попередньої дисципліни і готувати основу для вивчення і сприйняття наступних. Методичне забезпечення дисциплін повинно складатись із цілісної сукупності способів і форм надання знань, які динамічно розвиваються і спрямовуються на розширення професійної культури і громадянської зрілості тих, хто навчається.

Досліджуючи проблеми підготовки фахівців для виконання функцій державного управління в електронному уряді, вчені запропонували застосовувати математичну модель фахівця (Мф):

$$M_f = f(Z_k * P_k * D_k)$$

Вона побудована на основі апарату множин і теорії графів, з використанням графу Кеніга – графу, вершина якого відповідає компетенціям, яким навчають молодих фахівців з ПУА, а його дуги відображають відносини, які з'єднують знаннєві (Зк), практичні (Пк) і діяльнісні (Дк) компетенції [2].

Параметри моделі можуть включати коефіцієнти важливості тої чи іншої групи компетенцій, які можуть встановлювати досвідчені фахівці в галузі державного управління і місцевого самоврядування. Для кожної групи компетенцій запропоновано розробляти «па-

спорт», в якому буде наведена вичерпна інформація про їх склад. Але незважаючи на достатньо високу якість і обґрунтованість моделі, для її використання відсутня належна формалізована кількісна і якісна інформація, що не сприяє створенню можливостей їх використання.

Будуючи власні знання моделі майбутніх фахівців, ВНЗ повинні враховувати знання з управління сталістю і збалансованістю процесів розвитку територій у навчальних і робочих програмах і планах підготовки, здійснювати в змісті навчальних дисциплін спеціальності імплементацію комплексу компонент (модулів, елементів) з управління розвитком у зміст професійно орієнтованих фахових дисциплін, які розкриватимуть ідеологію і зміст завдань, технології, способи і механізми опанування управлінням процесами цього суспільного явища (рис. 2). Модель дозволяє створити уявлення:

- про зміст і напрями функціональної діяльності з управління розвитком у сфері публічного управління та адміністрування;

- склад і розподіл споріднених завдань стосовно її виконання між посадами фахівців;

- повноваження і відповідальність державних службовців за виконання функцій та іншу інформацію, яка дозволяє встановити і обґрунтувати комплекс засвоєваних знань професійних компонентів програми і компетенцій майбутніх фахівців;

- системне коло навчальних дисциплін і навчальної літератури для включення в освітні програми підготовки майбутніх фахівців, що в сукупності забезпечать проектування освітніх програм, які спрямовуються на реалізацію поставлених цілей і завдань розвитку, формують компетенції фахівців спеціальності ПУА і способи їх набуття.

Імплементувати функції з управління процесами сталого розвитку до органів влади пропонується шляхом розширення змісту закріплених за ОМС функцій самоврядного управління. До функцій управління процесами сталого розвитку (УПСР), які пропонуються для імплементації у відповідні управлінські функції фахівців зі спеціальності ПУА, належать такі:

- управління соціальними процесами сталого розвитку (УСПСР);

- управління економічними процесами сталого розвитку (УЕПСР);

- управління екологічними процесами сталого розвитку (УЕкПСР);

- управління процесами розвитку інфраструктури територіальних громад (УПРІ);

- управління процесами сталого розвитку, пов'язаними зі споживанням і відновленням природних ресурсів (УПСР СВПР);

- управління технологічними процесами розвитку діяльності територіальних громад (УТПРТГ);

- управління процесами сталого розвитку технічного забезпечення (УПСРТЗ);

- управління процесами розробки і реалізації стратегій сталого розвитку (УПРПСР);

- аналіз і оцінювання процесів сталого розвитку (АОПСР);

- контроль плинку і проектування процесів сталого розвитку (КППСР).

Систематизація виконання перелічених заходів, їх розгляд і аналіз у системі організації публічної влади на місцевому рівні і в організації підготовки фахівців у вищих навчальних закладах дозволять суттєво підвищити якість управління розвитком територій.

Для повного вирішення проблеми підготовки фахівців з управління сталим розвитком територій у ВНЗ України необхідним є розроблення і запровадження таких нормативних і організаційних документів: концепції і стратегії цієї освіти, галузевих і професійних стандартів освіти та інших організаційних документів. Їх поява дозволить обґрунтувати модулі навчання і зміст цільових навчальних дисциплін, які нададуть можливість інноваційної організації освітньої діяльності з питань визначення і вирішення проблем розвитку.

Концепція вищої освіти з управління процесами сталого розвитку для фахівців ПУА повинна вміщувати систему поглядів на цілі і зміст управління сталим розвитком територій, об'єкти і процеси, принципи і способи його реалізації, суб'єкти розвитку, систему ціннісних орієнтирів суспільства стосовно системи цих знань, що дозволить їх зрозуміти широкому колу населення, створити умови їх дотримання і розвитку, унормувати зміст показників, функцій і ключові завдання управління ними.

Рис. 2. Процес формування знаннєвої моделі освіти зі сталого розвитку фахівців ПУА за напрямом управління процесами сталого розвитку територій

— послідовність дослідження майбутніх складників знань освітньої програми;
 — послідовність ідентифікації знань і навичок з управління процесами сталого розвитку у компетенції фахівців ПУА для виконання функцій управління розвитком.

Стає необхідним розширити гаму освітніх стандартів, які вміщуватимуть перелік професійних компетенцій, розробити каталог компетенцій за посадами, розробити зміст вимог до результатів навчання – що конкретно вони можуть робити після завершення навчання.

Висновки.

Усезагальною умовою існування людства є багатофункціональна і багатоаспектна взаємодія суспільства і природи. Сучасні масштаби економічних трансформацій у суспільстві призводять до глобальних некерованих і не завжди очікуваних змін, що обумовило безпрецедентність появи стратегічно небажаних викликів у розвитку суспільства. Це зобов'язує врахувати в управлінні розвитком екологічні, соціальні й економічні імперативи в усіх сферах людської діяльності. Особливо актуалізуються питання предметного вирішення проблем сталого і збалансованого розвитку базових ланок суспільства – територіальних громад. У них процеси змін безпосередньо пов'язані з масштабами експлуатації ресурсів, капіталовкладеннями в технічний і технологічний розвиток та інституціалізацію змін, які можуть призводити до зниження здатності території до самовідтворення і саморозвитку, оскільки сучасний стан суспільного розвитку характеризується швидкою змінюваністю змісту і технологій кожного виду діяльності. Ці зміни стосуються насамперед діяльності у сферах державної і місцевої влади територій.

Зазначене актуалізує питання найскорішого забезпечення територіальної і місцевої влади фахівцями з управління процесами сталого розвитку на цьому рівні.

Проектування компонентів формування змісту освітньої програми з управління процесами розвитку територій доцільно здійснювати покроково. У їх складі слід виділити:

- узагальнення знань з теорії сталого розвитку і формування розуміння взаємозв'язку і взаємовпливу економічних, соціальних і екологічних систем на його рівень;
- аналіз існуючих концепцій сталого розвитку;
- визначення тенденцій розвитку територій і проблем негативного характеру, що потребують найскорішого вирішення чи упередження;

- здійснення змістовного аналізу завдань ПУА в місцевому самоврядуванні в умовах децентралізації влади і ступеня відображення в них завдань з управління сталим розвитком власної території;

- визначення об'єктивних потреб суспільної праці до ПУА під час вирішення питань переходу громад на шлях сталого розвитку й управління формуванням і плином його процесів задля збільшення можливостей територій у цьому напрямі;

- формулювання вимог і обґрунтування переліку професійних і кваліфікаційних компетенцій фахівців з управління процесами сталості та посилення наукового складника навчання із запровадженням до нього сучасних інформаційних комп'ютерних технологій.

Невід'ємним складником методологічного забезпечення навчальних процесів професійної освіти повинні стати моделі змісту і структури діяльності, а також знаннєві моделі освіти фахівців ПУА за напрямом «управління процесами сталого розвитку територій», які дозволять визначати зміст навчання майбутніх спеціалістів відповідно до завдань і функцій майбутньої діяльності.

Аналізуючи зазначене, можна стверджувати, що швидкі зміни в суспільному житті зумовлюють те, що за період підготовки бакалаврів і магістрів теоретико-методичне забезпечення і практичні завдання органів влади суттєво змінюються. Ця обставина вимагає від вищої освіти врахування очікуваних змін у змісті і структурі їх майбутньої діяльності і стратегічне передбачення й обґрунтування появи нових спеціальностей і спеціалізацій, пропонованих до опанування майбутніми фахівцями.

Нині до таких стратегічно спрямованих спеціалізацій у сфері ПУА належить управління процесами сталого розвитку й виокремлення цього напрямку як самостійного в підготовці фахівців у цій сфері з визначенням їх професійно-кваліфікаційного статусу і його забезпечення.

Перелік навчально-методичного забезпечення для організації навчального процесу з удосконалення наявних і впровадження нових спеціальностей і спеціалізацій повинен готуватися відповідно до здійснюваних в Україні заходів у системі вищої освіти щодо

підвищення її якості і конкурентоспроможності. Цьому сприяє реформа вищої освіти країни, що набирає швидких обертів і супроводжується появою значної кількості нормативно-законодавчої і методичної літератури, організаційно-регулюючої інформації та інструментів [8-13; 15-20; 22-24; 26].

Ураховуючи, що основним елементом навчального процесу є робочі програми навчальних дисциплін, вимоги до змісту яких встановлені тільки в пп. 38, 58 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності [8] з подальшим контролем і перевіркою якості її виконання при ліцензуванні й акредитації, удосконаленню робочих програм повинна приділятися постійна увага, включаючи щорічний їх перегляд з метою уточнення змісту і нових сфер майбутньої діяльності.

Головним недоліком більшості існуючих програм навчальних дисциплін залишається їх переважно теоретична спрямованість і відсутність тісного прямого зв'язку із майбутньою діяльністю фахівців, недостатній розгляд прикладних питань, відсутність зв'язків

із функціями і посадовими обов'язками майбутньої діяльності. Стає очевидним, що робочі програми навчання слід узгоджувати з представниками майбутніх роботодавців, з фахівцями управлінь персоналом, відображаючи в них питання діяльнісного змісту роботи на провідних посадах.

Як первісний і надійний інструмент організації навчального стратегічно орієнтованого процесу підготовки фахівців зі спеціальності управління процесами розвитку слід розглядати моделювання процесів їх підготовки. Запропоновані моделі ілюструють приклад визначення змісту і послідовності етапів побудови процесу формування компетенцій фахівців, їх змістовної сутності, переліку необхідних знань та практичного застосування. Використання моделей дозволить уявляти і використовувати інноваційні способи організації навчального процесу і трансформувати їх з урахуванням тенденцій змін у суспільстві та необхідності їх відображення в програмах підготовки фахівців на довгострокову перспективу.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Бобровська О. Ю. Потенціал місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку регіону / О. Ю. Бобровська // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 4-5. – С. 56-69.
2. Боголюбов В. М. Формування змісту освіти в інтересах сталого розвитку суспільства / В. М. Боголюбов // Науковий вісник НУБіП України : зб. наук. пр. – Київ : Вид-во НУБіП України, 2011. – С. 159-164.
3. Боголюбов В. М. Сталий розвиток суспільства: соціально-економічні аспекти формування професійної компетентності магістрів-екологів / В. М. Боголюбов. – Херсон: Гринь Д.С. – 2013. – 324 с.
4. Європейський досвід підготовки інженерів для сталого розвитку / за заг. ред. В. Шагоха. – Дніпро : Дріанд, 2016. – 92 с..
5. Загвойська Л. Д. Освіта для сталого розвитку: напрацювання та завдання / Л. Д. Загвойська // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр. – 2011. – Вип. 21.19. – С. 294-303.
6. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні ; Ліссабон, 11 квіт. 1997 р.; офіційний переклад // Конвенція про визначення кваліфікацій, 1997. – ETS № 165. – 26 с. – Режим доступу: [http://www.edupolicy.org.ua/files/Lisbon_Convention\(1997\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Lisbon_Convention(1997).pdf).
7. Красівський О. Проектний підхід до стратегічного управління освітньою галуззю на регіональному рівні / О. Красівський, І. Матвішин, Т. Кіцак // Демократичне врядування : наук. вісн. – 2009. – Вип. 4.
8. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 груд. 2015 р. № 1187. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п>.
9. Методичні вказівки до теоретичного, практичного та самостійного вивчення дисципліни «Стратегія сталого розвитку» для спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища». – Житомир : Житомирський держ. технол. ун-т, 2013. – 29 с.
10. Гуло В. Л. Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (компетентісний підхід) / В. Л. Гуло, К. М. Левківський, Л. О. Котоловець [та ін.]. – Київ : 2013. – 92 с.
11. Освіта для сталого розвитку : нац. доп., 2007. – 142 с.
12. Класифікатор професій ДК 003:2010 : національний класифікатор України; чинний; затверджено та надано чинності Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2019 р. № 327; чинний від 01.11.2010 р. – Режим доступу: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm.
13. Національні рамки кваліфікації // офіц. сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>.
14. Основи стійкого розвитку / за заг. ред. Л. Г. Мельника. – Суми : Університетська кн., 2005. – 654 с.

15. Положення про акредитацію освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти : проект // Портал громадських експертів. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/1179-akreditatsiya-program-vishchoji-osviti-novij-pidkhid>
16. Примірний зразок освітньо-професійної програми для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів : лист МОН України № 1/9-239 від 28.04.2017 р. – Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16071>.
17. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 1 лип. 2014 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
18. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій (опис кваліфікаційних рівнів) : додаток до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1344. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>.
19. Про Національну стратегію розвитку освіти до 2021 року : Указ Президента України № 344/2013 від 25 черв. 2013 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
20. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 5 верес. 2017 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
21. Проекти концепції сталого розвитку України: можливість їх вдосконалення та застосування: аналіт. записка // офіц. сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1566/>
22. Захарченко В. М. Розроблення освітніх програм : методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова. – Київ : Пріоритети, 2014. – 120 с.
23. Сафранов Т. А. Система внутрішнього забезпечення якості на основі європейських стандартів / Т. А. Сафранов, О. Г. Владимірова, А. В. Чугай; ОДЕКУ. – Одеса : НУ «ОМА», 2017. – 66 с.
24. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти // Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти. – Київ: Ленвіт, 2006. – 35 с.
25. Програма дій «Порядок денний на 21 століття» // ВГО «Україна. Порядок денний на 21 століття». – Київ : Інтелсфера, 2000. – 360 с.
26. Щодо рекомендацій навчально-методичного забезпечення : лист МОН №1/9-434 від 09.07.2018 р. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/list-mon-19-434-vid-09072018-roku-shodo-rekomendacij-z-navchalno-metodichnogo-zabezpechennya>.
27. Элиас В. В. Обзор важнейших международных соглашений в области образования для устойчивого развития / В. В. Элиас. – Режим доступа: <http://www.ecoaccord.org/edu/Obzor-Int.agreements.htm>
28. Конституція України від 28.06.1996 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
29. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав.1997 р. № 280/97-ВР – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
30. Чукут С. А. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня «магістр» галузі знань 07 управління та адміністрування спеціальності 074 публічне управління та адміністрування / розробники С. А. Чукут, Г. Л. Моностарський, Н. Л. Гавкалова [та ін.]. – Київ: 2016. – 15 с.
31. Хаджирадева С. К. Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування». другого рівня (магістерського) вищої освіти галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / розробники С. К. Хаджирадева, В. М. Вакуленко, Л. В. Гонюкова [та ін.]. – Київ: НАДУ, 2018. – 15 с.

REFERENCES

1. Bobrovska, O.Yu. (2016). Potensial mistsevoho samovriaduvannia v zabezpechenni staloho rozvytku rehionu [Potential of local self-government in ensuring sustainable development of the region]. *Public administration aspects*, 4 (4-5), 56-69 [in Ukrainian].
2. Boholiubov, V.M. (2011). *Formuvannia zmistu osvity v interesakh staloho rozvytku suspilstva. Naukovyi visnyk NUBiP Ukrainy [Formation of the content of education in the interests of sustainable development of society]*. Kyiv: Vyd-vo: NUBiP Ukrainy [in Ukrainian].
3. Boholiubov, V.M. (2013). *Stalyi rozvytok suspilstva: sotsialno-ekonomichni aspekty formuvannia profesiinoi kompetentnosti mahistriv-ekolohiv [Sustainable development of society: socio-economic aspects of the formation of professional competence of masters-ecologists]*. Kherson: Hrin D.S. [in Ukrainian].
4. Shatokha, V. (Ed.). (2016). *Ievropeyskyi dosvid pidhotovky inzheneriv dlia staloho rozvytku [European experience in the training of engineers for sustainable development]*. Dnipro: Driand [in Ukrainian].
5. Zahvoiska, L.D. (2011) *Osvita dlia staloho rozvytku: napratsiuвання ta zavdannia [Education for Sustainable Development: Work & Tasks]*. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy: zb. nauk.-tekhn. pr.*, 21.19, 294-303 [in Ukrainian].
6. *Konventsiiia pro vyznannia kvalifikatsii z vyshchoi osvity v Yevropeiskomu rehioni, Lissabon ETS № 165, (1997, April, 11) [Convention on the Recognition of Qualifications in Higher Education in the European Region; Lisbon, April 11 1997]*. Retrieved from: [http://www.edupolicy.org.ua/files/Lisbon_Convention\(1997\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Lisbon_Convention(1997).pdf) [in Ukrainian].

7. Krasivskiy, O., Matviishyn, I., & Kitsak, T. (2009). Proektnyi pidkhdid do stratehichnoho upravlinnia osvითnoiu haluzziu na rehionalnomu rivni [The Project Approach to Strategic Management of the Educational Industry at the Regional Level]. *Demokratychnе vriaduvannia: nauk. Visn*, 4 [in Ukrainian].
8. Litsenziini umovy provadzhennia osvითnoi diialnosti, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1187 (2015, December, 30) [Licensing conditions for conducting educational activities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 30, 2015 p. № 1187]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p> [in Ukrainian].
9. Stolberh, F.V., Chernikova, O.Yu. (Eds.). (2013). *Metodychni vказivky do teoretychnoho, praktychnoho ta samostiinoho vyvchennia dystsypliny «Stratehiia staloho rozvytku» dlia spetsialnosti «Ekolohiia ta okhorona navkolyshnoho seredovyshcha»* [Methodological indications for theoretical, practical and independent study of the discipline «Strategy of Sustainable Development» for the specialty «Ecology and Environmental Protection»]. Zhytomyr: Zhytomyrskiy derzh. tekhnol. un-t. [in Ukrainian].
10. Hulo, V.L., Levkivskiy, K.M., & Kotolovets, L.O. et al. (2013). *Metodychni rekomendatsii z rozroblennia skladovykh haluzevykh standartiv vyshchoi osvითy (kompetentisnyi pidkhdid)* [Methodical recommendations on the development of component industry standards for higher education (competent approach)]. Kyiv: In-t innovats. tekhnolohii i zmistu osvითy MON Ukrainy [in Ukrainian].
11. *Osvita dlia staloho rozvytku: nats. dop. [Education for Sustainable Development: National. Additionally]*. (2007). [in Ukrainian].
12. *Klasyfikator profesii DK 003:2010: natsionalnyi klasyfikator Ukrainy, zatverdzheno ta nadano chynnosti Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy § 327 (2019, July, 28)* [Classifier of professions DK 003: 2010: National Classifier of Ukraine; in force; the Order of Derzhspozhyvstandart of Ukraine dated July 28, 2019 § 327 was approved and enacted; effective as of November 1, 2010]. Retrieved from: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm [in Ukrainian].
13. *Ministerstvo osvითy i nauky Ukrainy. Natsionalni ramky kvalifikatsii [National Qualifications Framework]*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy> [in Ukrainian].
14. Melnyk, L.H. (Ed.). (2005). *Osnovy stiikoho rozvytku [Fundamentals of Sustainable Development]*. Sumy: Universytetska kn. [in Ukrainian].
15. *Portal hromadskykh ekspertiv. Polozhennia pro akredytatsiiu osvითnikh prohran Natsionalnym ahentstvom iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvითy: proekt [Regulations on accreditation of educational programs by the National Agency for Quality Assurance in Higher Education: draft]*. Retrieved from: <http://education-ua.org.ua/articles/1179-akredytatsiya-program-vishchoji-osvითi-novij-pidkhdid> [in Ukrainian].
16. *Prymirnyi zrazok osvითno-profesiinnoi prohramy dlia pershoho (bakalavrskoho) ta druhoho (mahisterskoho) rivniv, lyst MON Ukrainy № 1/9-239 (2017, April, 28)* xAn exemplary sample of the educational-professional program for the first (Bachelor) and the second (Master's) levels: the letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1 / 9-239 of April 28, 2017. Retrieved from: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16071> [in Ukrainian].
17. *Pro vyshchu osvითu, Zakon Ukrainy № 1556-VII (2014, July, 1)* [About Higher Education: Law of Ukraine № 1556-VII of July 1, 2014]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
18. *Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii (opys kvalifikatsiinykh rivniv), dodatok do Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1344 (2011, November, 23)* [On Approval of the National Qualifications Framework (description of qualification levels): an addition to the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 23, 2011 № 1344]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p> [in Ukrainian].
19. *Pro Natsionalnu stratehiu rozvytku osvითy do 2021 roku, Ukaz Prezydenta Ukrainy № 344/2013 (2013, June, 25)* [About the National Strategy for the Development of Education till 2021: Presidential Decree № 344/2013 of June 25, 2013]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> [in Ukrainian].
20. *Pro osvითu, Zakon Ukrainy № 2145-VIII (2017, September, 5)* [On Education: Law of Ukraine № 2145-VIII of 5 September, 2017]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
21. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzen. Proekty kontseptsii staloho rozvytku Ukrainy: mozhlyvist yikh vdoskonalennia ta zastosuvannia: analit. Zapyska* [Projects of the concept of sustainable development of Ukraine: the possibility of their improvement and application: analyst. Note]. Retrieved from: <http://www.niss.gov.ua/articles/1566/> [in Ukrainian].
22. Zakharchenko, V.M., Luhovyi, V.I., Rashkevych, Yu.M., & Talanova, Zh.V. (2014). *Rozroblennia osvითnikh prohran: metodychni rekomendatsii* [Development of educational programs: methodical recommendations]. Kyiv: Priorytety [in Ukrainian].
23. Safranov, T.A., Vladymyrova, O.H., & Chuhai, A.V. (2017). *Systema vnutrishnoho zabezpechennia yakosti na osnovi yevropeyskykh standartiv* [The system of internal quality assurance on the basis of European standards]. Odesa: NU «OMA» [in Ukrainian].
24. *Yevropeiska asotsiatsiia iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvითy (2006). Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v yevropeiskomu prostori vyshchoi osvითy* [Standards and Recommendations on Quality Assurance in the European Higher Education Area]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
25. *Prohrama dii «Poriadok denniy na 21 stolittia»* [Program of Action «Agenda for the 21st Century»]. (2000). *VHO «Ukraina. Poriadok denniy na 21 stolittia»*. Kyiv: Intelsfera [in Ukrainian].

26. *Shchodo rekomendatsii navchalno-metodychnoho zabezpechennia, lyst MON № 1/9-434 (2018, July, 09) [Regarding the recommendations of the educational and methodological support: the letter of the Ministry of Education and Science № 1 / 9-434 dated 07.09.2018]*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/list-mon-19-434-vid-09072018-roku-shodo-rekomendacij-z-navchalno-metodychnoho-zabezpechennya> [in Ukrainian].
27. Elyas, V.V. *Obzor vazhneyshikh mezhdunarodnykh soglasheniy v oblasti obrazovaniya dlya ustoychivogo razvitiya [Review of the most important international agreements in the field of education for sustainable development]*. Retrieved from: <http://www.ecoaccord.org/edu/Obzor-Int.agreements.htm> [in Russian].
28. *Konstytutsiia Ukrainy, (1996, June, 28) [The Constitution of Ukraine dated June 28, 1996]*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> [in Ukrainian].
29. *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini, Zakon Ukrainy 280/97-VR (1997, May, 21) [On Local Self-Government in Ukraine: Law of Ukraine dated May 21, 1997 280/97-VR]*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr> [in Ukrainian].
30. Chukut, S.A., Monostarskyi, H.L., & Havkalova, N.L. (Eds.). (2016). *Standart vyshchoi osvity Ukrainy druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity stupenia «mahistr» haluzi znan 07 upravlinnia ta administruvannia spetsialnosti 074 publichne upravlinnia ta administruvannia [The standard of higher education of Ukraine of the second (master's) level of higher education of the degree of «master» of the field of knowledge 07 Administration and administration of specialty 074 Public administration and administration]*. Kyiv: Ministerstvo osvity i nauky [in Ukrainian].
31. Khadzhryadieva, S.K., Vakulenko, V.M., & Honiukova, L.V. (Eds.). (2018). *Osvitno-profesiina prohrama «Publichne upravlinnia ta administruvannia». druhoho rivnia (mahisterskoho) vyshchoi osvity haluzi znan 28 «Publichne upravlinnia ta administruvannia» spetsialnosti 281 «Publichne upravlinnia ta administruvannia» [Educational-professional program «Public administration and administration». second level (master's) higher education of the field of knowledge 28 «Public administration and administration» of specialty 281 «Public administration and administration»]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

Бобровська Олена Юріївна

Доктор з держ.упр., проф.
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України
49000, м. Дніпро, вул. Гоголя, 29

Bobrovska Olena

Dr., Full Prof.
Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration, the President of Ukraine
29, Hoholya st., Dnipro, 49000, Ukraine

Email: bobelur@meta.ua

Цитування: Бобровська О. Ю. Теоретико-методичне обґрунтування створення нових спеціальностей вищої освіти в контексті сталого розвитку територій / О. Ю. Бобровська // Аспекти публічного управління. – 2019. – Т. 7 – № 1-2. – С. 95-107.

Citation: Bobrovska, O.Y. (2019). Teoretyko-metodychne obgruntuvannia stvorennia novykh spetsialnosti vyshchoi osvity v konteksti staloho rozvytku terytorii [Theoretical and methodological justification for the creation of new higher education specialties in the context of sustainable territories' development]. *Public administration aspects*, 7 (1-2), 95-107.